ושמואל דאמר כר' נחמיה. ולא פליג אדרב דספיר מודה לתמתי' דמפרש טעמא מפני ביטול בית המדרש קורין שלא בזמן בית המדרש אלא בא לומר דר' נחמיה פליג עלה דמתני': **וכ"ש בשטרי הדיוטות.** פירש בקונטרס מיגרות ותימה דנהגו העולם לקרות בכתב ומיגרות השלוחים ממקום למקום ולטלטלן ולפי שרי דהא רחוין לגור ע"פ עלומות ונראה לר"י דלא קרי שטרי הדיוטות אלא שטרי חובות וכיוצא בהן אבל מיגרות שרי דפעמים שיש בהן פקוח נפש ואפי' יודע שאין בו פקוח נפש מתיר ר"ת דלא הוי שטרי הדיוטות כיון שאין צריך למה שכתוב בה לפי שיודע מה שבמיגרות ואם אינו יודע שמא יש בו צורך גדול או פקוח נפש ושרי וכ"מ בירושלמי דקאמר מפני מה אין קורין בכתבי הקדש מפני שטרי הדיוטות שאם אתה אומר לו שהוא מותר אף הוא אומר מה בכך אם אתעסק בשטרותי משמע דווקא כעין חובות ושטרות קאמר וכן פי' רש"י לקמן[ב] גבי גזירה אלא דבשטרי הדיוטות דבשטרי מקח וממכר קאמר וכן הגיה בפי' כתב ידו ומיהו אותן מלאמות הכתובין בלע"ז נראה לרבינו יהודה דאסור לעיין בהן דלא גרע מהא דתניא בפ' שואל (לקמן קמט.) כתב שתתם הלורה והדיוקנאות אסור לקרות בהן בשבת ואפי' בחול לא ידע ר"י מי המיר דהו"ל כמושב לגיס:

פליגי בטלטול בו'. פי' אחר שנפשט כל העור פליגי דרבנן שרו לטלטל[א] שעדיין צריך לבשר אלא יתלכלך ור' ישמעאל אסר אבל כשאינו מופשט אלא עד החזה שרי לכ"ע לטלטל[ב] כדמוכח בסמוך ואע"ג דר' ישמעאל לא שרי להפשיט אלא עד החזה מ"מ פליגי במופשט כולו כגון שעבר והפשיט אי נמי בתמידים ומוספים דמותר להפשיטן: הכא

דהוה שקיל שמא דלא מקבל שוחדא בעו לאחוכי ביה אעיילא ליה שרגא דדהבא ואזול לקמיה אמרה ליה בעינא דניפלגו לי בנכסי דבי נשי אמר להו פלוגו א"ל כתיב לן במקום ברא ברתא לא תירות א"ל מן יומא דגליתון מארעכון איתנטלית אורייתא דמשה ואיתיהיבת ספרא אחריתי וכתיב ביה ברא וברתא כחדא ירתון למחר הדר עייל ליה איהו חמרא לובא אמר להו שפילית לסיפיה דספרא וכתב ביה אנא לא למיפחת מן אורייתא דמשה אתיתי [ולא] לאוספי על אורייתא דמשה אתיתי וכתיב ביה במקום ברא ברתא לא תירות אמרה ליה נהור נהוריך כשרגא א"ל רבן גמליאל אתא חמרא ובטש לשרגא: ומפני מה אין קורין כו': אמר רב לא שנו אאלא בזמן בית המדרש אבל שלא בזמן בהמ"ד קורין ושמואל אמר אפילו שלא בזמן בית המדרש אין קורין איני והא נהרדעא אתריה דשמואל הוה ובנהרדעא [ג]פסקי סידרא בכתובים במנחתא דשבתא אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב לא שנו אלא במקום בהמ"ד אבל שלא במקום בהמ"ד קורין ושמואל אמר בין במקום בהמ"ד בין שלא במקום בהמ"ד בזמן בהמ"ד אין קורין שלא בזמן בית המדרש קורין ואודא שמואל לטעמיה *דבנהרדעא פסקי סידרא דכתובים במנחתא דשבתא רב אשי אמר לעולם כדאמרן מעיקרא ושמואל כרבי נחמיה דתניא [ד]אע"פ שאמרו כתבי הקדש אין קורין בהן אבל שונין בהן ודורשין בהן נצרך לפסוק מביא ורואה בו א"ר נחמיה מפני מה אמרו כתבי הקדש אין קורין בהן כדי שיאמרו בכתבי הקדש אין קורין וכ"ש בשטרי הדיוטות: **מתני'** [ה]מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם התפילין ואע"פ שיש בתוכן מעות [ו]ולהיכן מצילין אותן למבוי שאינו מפולש בן בתירא אומר אף למפולש: **גמ'** [ז]ת"ר ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיטין את הפסח עד החזה דברי רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה וחכ"א [ח]מפשיטין את כולו בשלמא לרבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה דהא איתעביד ליה צורך גבוה אלא לרבנן מ"ט אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן דאמר קרא [ט]כל פעל ה' למענהו והכא מאי למענהו איכא רב יוסף אמר שלא יסריח רבא אמר [י]שלא יהו קדשי שמים מוטלין כנבלה מאי בינייהו איכא בינייהו דמנח אפתורא דדהבא אי נמי יומא דאסתנא ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה האי [יא]פעל ה' למענהו מאי עביד ליה שלא יוציא את האימורין קודם הפשטת העור מ"ט אמר רב הונא בריה דרב נתן משום נימין אמר רב חסדא אמר מר עוקבא מאי אהדרו ליה חברייא לרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה הכי קאמרי ליה אם מצילין תיק הספר עם הספר לא נפשיט את הפסח מעורו מי דמי התם טלטול הכא מלאכה אמר רב אשי בתרתי פליגי פליגי בטלטול ופליגי במלאכה והכי קאמרי ליה אם מצילין תיק הספר עם הספר לא נטלטל עור אגב בשר מי

מעות שכן צורך הדיוט: **לא נפשיט אם הפסח.** בתמיה. משום צורך גבוה לא שרי צורך הדיוט בהדיא: **הכא.** תיק ומעות דקמייתי דאיה מיניה טלטול בעלמא הוא: **הכא.** גבי פלוגתייהו דפסח דאיירי בה הסתם מלאכה גמורה להפשטה מאמות מלאכות היא [לעיל עב.]: **בתרתי פליגי.** גבי פסח פליגי בטלטולו דאסר רבי ישמעאל לטלטל [הפסח] אחר שהוציא אימוריו אפי' מתמה לגל משום עור דלאו בר טלטול הוא (ו) ולא דמי לשלחין דאמרן בבמה טומנין (לעיל מט.) שמטלטלין אותן דהתם עור בהמה גסה אחזי למיסטחיה ולמיזגא עליה: **והכי קאמרי ליה.** תשובה לענין טלטול: **לא נטלטל עור אגב בשר.** דהוי נמי כבוד שמיס דבשר דומיא דספר ומותר לטלטלו מתמה לגל ואגב בשר יטלטלו עור המתובר בו: מי

דהוה שקיל שמא דלא מקבל שוחדא. היה מוציא עליו שם שאינו מקבל שוחד מבעלי דינין הבאין לפניו והיה מקבלו בסתר: **ג"ל** פילוסופא לר"ג מיומא דגליתון כו': **שפילית.** כל סוף הדבר הוא תחתיה שלו ושייך למימר שפילית לסיפיה: **נהור נהורך כשרגא.** הנהר צורך כשרגא. דמזה שנתנה לו מנורה בשוחד: **אמר לו ר"ג אאפא חמרא ובטשא.** דחפצו לארך כלומר אני נלחתי בשוחד [ו]והכל כדי שישמעו המתאספים שם נבלותו ומי הוא]: **בזמן בית המדרש.** קודם אכילה היו דורשים: **שלא בזמן בית המדרש.** לאחר אכילה לא דרשו משום שכרות: **פסקי סדרא בכתובים.** [ז]היו רגילים לקרא בנהמ"ד פרשה בכתובים]: **במקום בהמ"ד.** שהחכם דורש והיינו בנהמ"ד אבל בעלמא קורין: **בין במקום בהמ"ד בו' בזמן בהמ"ד אין קורין.** לפי שמבטלו מלילך אבל הדורש אבל שלא בזמן בהמ"ד כגון לאחר אכילה קורין: **ושמואל.** דאמר לעיל אפילו לאחר אכילה אין קורין: **רב' נחמיה.** אמרה למילתיה דלית ליה טעמא דאין קורין משום בטול אלא כדי שיאמרו קל וחומר לשטרי הדיוטות. ומיהו שמואל הניח במקומו כדברי חכמים דמתניתי' דאמרי טעמא (דמתני') משום ביטול תורה הלכך לאחר אכילה דליכא דרשה קורין: **שוין בכן.** כגון מדרש שה"ש וקהלת: **שטרי הדיוטות.** כגון של חשבונות או מיגרות השלוחות למלא חפץ: **גמ' עד החזה.** מתחיל מרגליו האחרונים עד החזה שיוכל להופיע אימורים שהקטר חלביו דוחין שבת ואז לא אפשיט מידי עד אורתא לצורך הדיוט הוא: **למענהו.** לכבודו: **שלא יסריח.** שהעור מחממו ומסריחו ואין זה כבודו להיות פרס אוכלי שולחנו מגואל: **אפפורי דדהבא.** שאינו מוטל בבזיון אבל לשמא יסריח חייס רב יוסף ורבא לא חייס עד אורתא: **יומא דאסתנא.** רוח צפונית שהיא ביטוית לא חמה ולא לנה כדאמרינן ביומות בפרק הערל (דף עב.) ואיזו רוח המסרחת רוח מזרחית בשעת החום כדאמרינן בגיטין (דף לא:) אפילו שבת זרע שבמעי אשה מסרחת בו לבתיב (הושע יג) יבא קדים רוח ה' ממדבר עולה וגו'. יש מפרשין יומא דאסתנא רוח דרומית שהיא לוגנת. אמת שרוח דרומית לוגנת אבל אסתנא על כרחין צפונית היא ונוהה כדאמר בעלמא (עירובין ד' סה.) לריכא שמעתא לילותא כיומא דאסתנא ורוח דרומית היא בלשון אדמי יומא דשותא: **קודם הפשטת העור.** עד החזה: **מ"ט.** עור לאמורין מאי קא עביד: **משום נימין.** של אמר הנדבקין באימורין: **הכריח.** בני מחלוקתו: **אם מצילין.** בשבת: **תיק עם הספר.** ואע"פ שיש בתוכו מעות ומשום כבוד הספר שהוא לורך גבוה עבדינן בהיה הכלת

[ב] בספרים ישנים איתא אלא, [ג] [היינו הפערה עי' תוס' לעיל כד. ד"ה שאלמלא וכו' וכ"כ תוספות להרא"ש במגילה כא. ד"ה ואין מפטירין], [ד] [תוספ' פי"ד מ"ש פע"ו הלכה ג ע"ש], [ה] לקמן קנ.: מגמות סג.: [תוספ' דפסחים ד"ד], [ו] [זכרים פה:], [ז] [ע"ל כל פעל], [ח] גי' רש"ל, [ט] גי' רש"ל, [י] [ע"ל לב.], [יא] [רש"ל], [יב] [דף קמט.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בתרתי פליגי וכו' דלמה כר טלטול הוא הס"ד ואמר כך מ"ה וסכי קאמרי ואמ"כ ד"ה לא נטלטל וכו' המתובר בו ולא דמי לשלחין וכו'. נ"ב הך קושיא היא אף לתבריא דע"ל בתוס' ס' במה טומנין דף מט כד"ה טומנין בשלחין:

גליון הש"ס

גמ' דבנהרדעא פסקי סדרי. ע"ל דף כד ע"א תוס' ד"ה שאלמלא:

רבינו חננאל (המשך)

בקדשו, לקדושו לאהרן קדוש ה'. אפילו כן הוינא (מיבעיא) (מיבעיא) בלילא. **מצילין תיק הספר עם הספר.** אמרי רבנן דהאי תיק קאי לחודיה, ונוטלין ממקום שהוא עם הספר וכן תיק תפילין. ר"ד **שחל להיות בשבת.** ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר משפשטין את הפסח עד החזה, סבר כיון דאיתעביד ליה צורך גבוה שיכול להוציא החלבים לא יפשוט יותר מזה. ורבנן סברן] הפשיט כולו, וטעמא כל פעל ה' למענהו, מאי למענהו לעשות כבוד לקדשים. פי' יומא דאסתנא, יום שמנשבת רוח צפון, שאין הבשר מסריח בו. רבא אמר שלא יהו קדשים מוטלין בעורותיהן כנבילה, אבל אם הוא מוטל בשלחן של זהב שהוא דרך כבוד, לא יפשיט יתר למטה מן החזה וכו'. וגרסינן בפסחים בפרק תמיד [נשחט] שהיו מפשיטין, דתנן ר"ד שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חבירו כו'. ואמרינן עלה תנא כל אחד נוטל פסחו בעורו ומפשילו לאחוריו. אמר רב עיליש טיית, פי' שהערבים מפשילין כליהן לאחריהן. ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא מוקים למענהו שלא יוצא האמורין קודם הפשטת העור כדי שלא ידבק שיער העור בחלבים. אמרו ליה רבנן (אין) [אי] מצילין תיק הספר עם הספר לא נפשוט (עור עם החזה) [את הפסח מעורן]. אמר להן מי דמי הצלת תיק שילטול בעלמא, הפשטת עור מלאכה דקא בעיא ליה לעור. אמר רב אשי בתרת[ן] פליגי עליה במלאכה ובטלטול, והכי קאמרי ליה, תינח הפשטה שהיא מלאכה, טלטול מאי, דאינון סברי מטלטלין העור ע"ג בשר מקום שחיטה כל חד לדוכתיה והוא אסר, ואהדרו ליה אם מטלטלין להציל תיק של ספר אנו לא נטלטל עור אגב בשר.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

(ה) **מי דמי.** תיק הספר נעשה בסים לדבר המותר לטלטלו בלא שום דליקה דספר בר טלטול הוא ולדבר האסור כגון מעות: **הכא.** הא עור נעשה בסים לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מצילין תיק של ספר עם הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר מי דמי התם נעשה בסים לדבר האסור ולדבר המותר הכא כולו נעשה בסים לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מביאין תיק שיש בתוכו מעות מעלמא להציל בו ספר תורה לא נטלטל עור אגב בשר והיא גופה מנלן אילימא דמדהיכא דאית ביה לא שדי להו איתויי נמי מייתינן מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה הכא אדהכא והכי לישדינן אלא אמר מר בר רב אשי לעולם כדאמרינן מעיקרא ודקא קשיא לך [ו]הכא טלטול והכא מלאכה כגון דלא קבעי ליה לעור והא [ז]אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות דשקיל ליה [ח]בברזי: ולהיכן מצילין אותן וכו': היכי דמי מפולש היכי דמי שאינו מפולש אמר רב הסדא שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש ג' מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי אליעזר דתנן[ט] הכשר מבוי ב"ש אומרים לחי וקורה וב"ה [י]אומרים או לחי או קורה ר' אליעזר אומר שני לחיים א"ל רבה ג' מחיצות ולחי אחד מפולש קרית ליה ועוד לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין אלא אמר רבה שתי מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש שתי מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי יהודה [כ]דתניא יתר על כן אמר ר' יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צדי ר"ה עושה לחי מיכן ולחי מיכן או קורה מיכן וקורה מיכן ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רה"ר בכך א"ל אביי לדידך נמי לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין אלא בין מבוי משותף שאינו משותף דבמשותף יהא מותר להציל לתוכו אוכלין ומשקין ואמאי נקט[ט] חצר מעורבת:

אלא אמר רבה בו'. תימה מה תירץ רבה מקושיא דגליל לתוכו אוכלין ומשקין[ט] ואומר ר"י דרבה רולה לומר דרבנן סברי כרבי יהודה דוקא לצורך הצלת כתבי הקדש ולא לצורך אחר ואביי פריך משום דאינו נראה לו סברא שיסברו כר' יהודה לחלוק ומשני אביי ג' מחיצות בו' ולאביי לא סברי רבנן כר"א לחלוק דר"א להצלת כתבי הקדש סגי בלחי אחד כדמסיים ואזיל ואפילו לרבי אליעזר בו': הא

מי דמי התם נעשה בסים לדבר המותר הכא נעשה בסים לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מצילין תיק של ספר עם הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר מי דמי התם נעשה בסים לדבר האסור ולדבר המותר הכא כולו נעשה בסים לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מביאין תיק שיש בתוכו מעות מעלמא להציל בו ספר תורה לא נטלטל עור אגב בשר והיא גופה מנלן אילימא דמדהיכא דאית ביה לא שדי להו איתויי נמי מייתינן מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה הכא אדהכא והכי לישדינן אלא אמר מר בר רב אשי לעולם כדאמרינן מעיקרא ודקא קשיא לך [ו]הכא טלטול והכא מלאכה כגון דלא קבעי ליה לעור והא [ז]אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות דשקיל ליה [ח]בברזי: ולהיכן מצילין אותן וכו': היכי דמי מפולש היכי דמי שאינו מפולש אמר רב הסדא שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש ג' מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי יהודה [כ]דתניא יתר על כן אמר ר' יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צדי ר"ה עושה לחי מיכן ולחי מיכן או קורה מיכן וקורה מיכן ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רה"ר בכך א"ל אביי לדידך נמי לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין אלא

הכא נעשה בסים לדבר האסור. פי' בקונטרס שהבשר אסור לטלטל שהרי אינו ראוי לאכילה עד הלילה ואינו נראה דא"כ היכי קאמר לא נטלטל עור אגב בשר כיון דבשר אסור לטלטלו ונראה דלכ"ע בשר מותר לטלטלו אע"ג דמאן דשרי [ו] בשר תפל בעלמא לטלטל היינו משום דחזי לכלבים והכא לא חזי לכלבים[א] מ"מ משום בזיון קדשי שמים שרי לכ"ע ובטלטול עור אגב בשר כיון דבשר הוא דפליגי והא דקאמר הכא דהוי בסים לדבר האסור היינו קודם שנשחטה היה בסים לדבר האסור שכל הבהמה מוקלה היא מטלטול:

מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה. וא"ת אמאי לא קאמר[ב] התם נעשה בסים לדבר המותר ולדבר האסור הכא נעשה בסים לדבר האסור גרידא וי"ל דאין נראה לו לחלק כיון דהשתא סבור איכול לנער מעות מן הכיס ואפילו הכי א"ל לנער[ג] ושרי כל שהוא עושה להצלת ס"ת ה"ה דשרי להביא תיק שיש בו מעות גרידא[ד]:

אדהכי והכי לשדינהו. משמע דאי לא מצי למשדי המעות הוה מצי להביא תיק עם המעות להביא בו ס"ת וא"כ כשאינו מופשט אלא עד החזה מותר לכ"ע לטלטל הואיל ולא מצי שדי ליה ולא פליגי אלא כשהופשט לגמרי כדפי' לעיל:

דשקיל ליה בברזי. פירש בקונטר' דאיכא שבות בכה"ג וקשה דהוה ליה למיתני בפסחים בפרק אלו דברים (דף סה:) הפשט דדחי שבת בהדי הגשו שבות דקתני התם דדחו שבת ונראה לר"י דליכא אפילו שבות אלינו מפשיט כשיעור חשיבות עור יחד[ה] ולא דמי למפיס מורסא[ו] דהתם פתח קעביד אך שא"ל לו וכן לד מזיקין מ"מ לד הוא אבל הכא דלא קא עביד הפשט אפי' שבות ליכא:

(דשקיל ליה בברזי). וא"ת דתני' בסוף תמיד נשחט (פסחים סה:) תנא[ט] חשבה כל אחד ואחד עוטל פסחו בעורו אם כן לאו בברזי היה מופשט ומשמע דבשבת אירי דאמתני' דהתם קאי דקתני ארבעה עשר שחל בשבת[ז] ואיכא למימר דלא קאי אשבת א"נ עוטלו בעורו שנפשט עד החזה ועוד אומר ר"י דאיכא למימר דרבנן[ח] לדברי רבי ישמעאל קאמרי לדידן מותר להפשיט לגמרי לדידן אודי ן מיהא דמותר להפשיט בברזי וא"ת לפי זה ל"ל למימשב התם דחיים הפשט[ט] וי"ל דבפלוגתא לא קא מיירי דלר' ישמעאל לא דמי ליה הפשט כלל ואע"ג דחשיב הרכבתו והנאתו מחוץ לתחום דפליגי בה ר"ע ור' אליעזר לא חשיב לה פלוגתא דר"א דשמותי הוא ועוד דמההיא פלוגתא יליפין דהזאה מיהא דומה להכי קתני לה:

שלש מחיצות ושני לחיים בו'. השתא האי דמפרש לה הכי ומוקי תרוייהו אליבא דר"א ולא בעי למימר שלש מחיצות ולחי א' אינו מפולש ובלא לחי זהו מפולש והוה מפרש אליבא דהלכתא היינו משום דסבר[י] דבלא לחי בלל לא הוה שרי בן בתירא[יא] הוי כרמלית[יב] ולא דמי לחצר שאינה מערבת דסיפא[יג]:

ועוד לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין. [יא]ואמאי נקט חצר מעורבת[יד] ואדמפלגי בין חצר מעורבת למבוי הוה לן לפלוגי

(ה) [ל"ל התם], (ו) לעיל עה. קנ. קיח: [לקמן קכ: קלב. קמנ. סוכה לב: נ"ל לו.] כתובות ו. בכורות כה., (ז) [ברוך פי' בהוא נקבים והכי קאמר מאן דמנע לי לעור מיכה בשטוח מפסיטו מוכחא מילתא דלא כמי לעור ואין לו הנאה ממנו ולא דמי לפסיק רישא ע"כ.] ולפי פי' זה יתישב קושית התוס' ד"ה דשקיל הא דתניא בתמיד נשחט תנא תוספתא וכו'.], ד) עירובין יח., (ח) לעיל ו. עירובין ו. יב: כב. נט: לה., (ט) [לקמן קכ.], (י) לקמן קכח., (כ) רש"ל מ"ז, (ל) [מגלת אסתר ליתא שם ע"ש], (מ) רש"ל מ"ז.

מוסף רש"י

מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות. נאומר אתמול לאם בשבת זו בשבת ולאיני רולה שתמות, לכיון דאי לאפשר שלא תמות ממתכון תעיב ליה, וכי אתריגן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכי דאפשר ליה בלא איסור, כגון גורל אדם מעה כמו דאפסלן ובלבד שלא יתכוין לעשות חרץ, ואע"ג דאיכא למיחש דילמא עביד חרץ, כיון דלא מתכוין לחכי ואפשר לגרירה בלא חרץ, כי עביד נמי חרץ דהוי מלאכה נמורה לא מיחייב, אבל היכי דוקא עביד מודה ר' יהודה. לעיל מניה אייתי בבוהב עליה מנית לנית שבשבת לירי רס"ל, דתרי ר' יהודה לטלטולי תותיה משום פי תקרה יורד ומותם, כפרק כל גנות הניר (ערובין לה.). ומקשה בגמרא מה על קן, אפילו היכי דליכא פי תקרה, הואיל ואיכא שתי מחיצות מעליתא, מחיצת הבית מבחן ומחיצת בית הבני מבחן, הבי בתקנתא פורתא (עדובין ג.). **בשני צדי רה"ר.** זו כעבר זו (לעיל ו.). **עושה לחי מיכן ולחי מיכן.** בשתי קפות של אחד מן הבתים לחיכר בעצמה (לעיל ו.) לחי מבחן אבל קפה הבית שאחד ולחי מבחן אבל קפה הבני לאותו בית עצמו, והוא המיתה לשני רבשי רס"ל ומותר לטלטל מבית לבית (ערובין ו:) דקסבר ר' יהודה ב' מחיצות הוי רס"ל מלאותיית, והא איכא שתי מחיצות מעליתא, מחיצות של ב' בתים (לעיל ו.).

מוסף תוספות

א. [ר]הוה ליה למיסר. תוס' הרא"ש קנח: ד"ה ופליגי. ב. כדמפליג לעיל. תוס' הרא"ש. ג. א"כ היתר גמור הוא. תוס' הרא"ש. ד. אלא מכח סברא פריך ליה דאמאי שרי להביא תיק שיש בתוכו מעות לצורך הצלת ספר כיון דמצי למשדינהו. תוס' הרא"ש. ה. הטפורש לעיל (עט.). תוס' הרא"ש. ו. ומתכוין להוציא לחה, דאי לאו צערא הוה אסיר מדרבנן. תוס' הרא"ש. ז. דאפילו בשבת היו מפשיטין את העור שלם. תוס' הרא"ש. ח. דהכא. תוס' הרא"ש. ט. בהדי הנך דדחו שבת. תוס' הרא"ש. י. לי' לרב חסדא. תוס' הרא"ש. יא. להצילו, כיון דלכו"ע אסור לטלטל שם. תוס' הרא"ש. יב. [ר]איכא לאחלופי ברה"ר. רשב"ם. יג. דשרי וכו' גבי אוכלין ומשקין. תוס' הרא"ש. יד. ולאו כדרך שהוא מציל כתבי הקודש קאמר

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה (מי דמי וכו' כגון מעות הכא כאי תיק נעשה בסים לס"ת ונ"ע ס"ל ועיקר מי דמי תיק הספר נעשה בסים לדבר המותר לטלטלו בלא שום דליקה דספר בר טלטול הוא הכא האי עור נעשה בסים לדבר האסור בטלטול כו':

רבינו חננאל

ואהדר להו מי דמי תיק נעשה בסים לס"ת שמותר לטלטלו, עור נעשה בסים לבשר אסור לטלטלו. אלא הכי קאמרו ליה כו'. ודחה ר' ישמעאל מי דמי התם תיק נעשה בסים לס"ת שהוא מותר ולמעות שהן אסורין, הכא בבשר כולן אסור. והדר רב אשי ואמר הכי אהדרו ליה אם מביאין מעלמא תיק שיש בו מעות להציל בו ס"ת אנו לא נטלטל עור אגב בשר. והא מנ"ל, אי נימא דדיקת מינה מה התיק שיש בו מעות ול"ת איגך מסיר המעות מתוך התיק ומציל הס"ת לבדו אלא אתה מציל אפילו המעות, כך אם יש מעות בתיק והצרכת להביאו להציל ס"ת איגך מסיר המעות מתוכו. דילמא שני התם במקום שכבר הגיעה הדליקה עד הספר ואם יתעסק בהשלכת המעות תאבלם הלהבה, אבל במקום דהדליקה לא הגיעה והולכין להביא תיק להציל הספר, אם יש בתיק מעות אסור לטלטלן עד שישליכם. ושני רב אשי לעולם כדאמרינן מעיקרא, ודקא אמרת התם בטילטול התיק הכא בעור מלאכה, כגון דמחכוין לגלות הבשר ואין כוונתו לעור. ואקשינן והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש דסבר דבר שאינו מתכוין שרי בפסיק רישיה ולא ימות, כגון זה אמרינן אומר המפשיט איני מתכוין לעור, דומה לאומר הנני מחתך ראש זה הענף ואין כוונתי לשוחטו, כגון זה אפילו לר' שמעון שוחט הוא. ואסקינן דשקיל ליה בברזי, פי' ברזי נקבים, והכי קאמר מאן דמבזע ליה כשהוא מפשיטו מוכחא מילתא דלא בעי ליה לעור, ולא דמי לפסיק רישיה ולא ימות. ולהיכן מצילין אותו למבוי שאינו מפולש. וכן הלכה, ולית הלכתא כבן בתירא דאמר אפילו למבוי המפולש. והיכי דמי מבוי שאינו מפולש שמצילין בו כתבי הקדש.

מז א מיי' פי"ז מהלכות שבת הל' ב סמג עשין ל טוש"ע או"ח סימן שמב סעיף ג וסעיף יד:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הא דתניא נשברה לו חבית בראש גגו. הקשה הרב פורת אמאי לא פריך מממתיתין דרים חבית (לקמן קמג:) דתנן חבית שנשברה מצילין ממנה מזון שלש סעודות ומומר לגחרים בוחו והילון לכם ובלבד שלא יספוג ותירץ דההיא איכא למימר כגון שהחבית בכרמלית דחייסינן שמא יעביר כלי ד' אמות בכרמלית אבל בהך בריתא קתני בהדיא בראש גגו וי"ל תירץ דהתם מיירי כשנשפך היין לגרף[א] דחייסינן שמא יספוג[ב] אומר ה"ר שמואל בשם ר"ת דדוקא נשברה לו חבית אבל נשפכה ועושה עיף עיף מותר להניח כלים לקלוט ולגרף דאינו בהול כל כך להניח כלים דרך הר"ר כמו שנשברה:

כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף. אומר ר"י דזו אף זו קתני לא מבעי לקלוט דמיבכר אמליל דאסור אלא אפילו לגרף אלא מיבכר כולי האי שהוא מליל אסור: **הציל פת נקיה לא יציל פת הדראה.** אומר ר"י כשאפו בי"ט של פסח מצות מסולת נקיה שיש לו די לצורך י"ט אין אופין אחריהן פת של הדראה אלא ממהילה יעשה של הדראה ואחרי כן יעשה הנקיה:

אבל לא משבת ליום הכפורים. פירש בקונטרס למולאי יום"כ וא"ת פשיטא דמול גמור הוא ומ"ש משבת למולאי שבת וי"ל דמלוה לאכול במולאי יום"כ כדפי' לעיל (ג) (דף קיד:) ועוד לפי שהתענו מוכר יותר אי נמי ליום הכפורים עצמו קאמר ולהאכיל התינוקות:

והתנא דבי רבי ישמעאל כל מלאכת עבודה לא תעשו. וא"ת ואמאי מייתי קרא (ג) דכל מלאכת עבודה דכתיב גבי י"ט הא אפי' בשבת דכתיב כל תעשה מלאכה סתם ולא כתיב עבודה שרי לתקוש וגרדות מן הסולת כדמשמע הכא דאשבת מייתי לה ופירש רבינו שמואל דגרס (ד) כל מלאכה לא תעשו ורשב"א מפרש דלעולם מכל מלאכת עבודה אימעטו תקיעה וריעה ושבת ולפיכן מי"ט[ד] דאין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד כדכתיב אך אשר יאכל לכל נפש (שמות יב)[ה]:

שהיא חכמה ואינה מלאכה. וכיון דמדאוריתא שריא אע"ג דמדרבנן אסיר[ו] כדאמר בריש השבת (דף נג.) אין מעכבין את התינוקות מלתקוע הא נשים מעכבין הכא הוה לן למישרי משום[ז] ג' סעודות:

אלא אמר רב אשי [א]**שלש מחיצות ולחי אחד זה מבוי שאינו מפולש ג' מחיצות בלא לחי זהו מבוי המפולש ואפילו לרבי אליעזר דאמר בעינן לחיים הני מילי לאוכלין ומשקין אבל לספר תורה בחד לחי סגי: מתני'** [ב]**מצילין** [ג]**מזון ג' סעודות הראוי לאדם לאדם הראוי לבהמה לבהמה כיצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון ג' סעודות בשחרית מצילין מזון ב' סעודות במנחה מזון סעודה אחת ר' יוסי אומר לעולם מצילין מזון שלש סעודות: גמ'** מכדי בהיתרא קטרח נציל טפי אמר רבא [ד]מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לכבויי א"ל אביי אלא הא דתניא[ה] נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה [ו]ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף [ז]נזדמן לו אורחין מביא כלי אחר וקולט כלי אחר ומצרף ולא יקלוט ואחר כך יזמין אלא יזמין ואח"כ יקלוט [ח]ואין מערימין בכך משום רבי יוסי בר יהודה אמרו מערימין לימא בפלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע קמיפלגי דתניא [ט]אותו ואת בנו שנפלו לבור רבי אליעזר אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות רבי יהושע אומר [י]מעלין את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומערים ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט ממאי דילמא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם דאפשר בפרנסה אבל הכא דלא אפשר לא ועד כאן לא קאמר רבי יהושע התם משום דאיכא צער בעלי חיים אבל הכא דליכא צער בעלי חיים לא ת"ר[יא] [יב]הציל פת נקיה אין מציל פת הדראה [יג]הדראה פת הדראה מציל פת נקיה [יד]ומצילין מיום הכפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכפורים ואין צריך לומר משבת ליום טוב ולא משבת לשבת הבאה ת"ר[טו] [יז]שכח פת בתנור וקידש עליו היום מצילין מזון שלש סעודות ואומר לאחרים בואו והצילו לכם וכשהוא רודה לא ירדה במרדה אלא בסכין איני והא [יח]תנא דבי רבי ישמעאל [יט] [1]לא תעשה כל מלאכה יצא תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה [כ]כמה דאפשר לשנויי משנינן א"ר חסדא [כא]לעולם ישכים אדם להוצאת שבת שנאמר [2]והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו לאלתר [כב]אמר ר' אבא בשבת חייב אדם לבצוע על שתי כברות דכתיב [3]לחם משנה [כג]אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקט תרתי ובצע חדא אמר [3]לקטו כתיב רבי זירא [כד]הוה בצע אכולה שירותיה אמר ליה רבינא לרב אשי והא מיחזי כרעבתנותא אמר ליה ביון דכל יומא לא עביד והאידנא הוא דקעביד לא מיחזי כרעבתנותא רבי אמי ורבי אסי [כה]כי מיקלע להו ריפתא דעירובא שרו עילויה אמרי הואיל ואיתעביד בה מצוה ליתעביד בה מצוה אחרינא: כיצד נפלה דליקה בו': [כו]ת"ר כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת [כז]שלש רבי חידקא אומר ארבע א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו [4]ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאהו בשדה רבי חידקא סבר הני תלתא היום לבר מאורתא ורבנן סברי בהדי דאורתא תנן נפלה דליקה בלילי שבת מצילין

[א] (לקמן קכ.), [ב] לעיל מב. ע"ש, [ד] (לקמן קכ.), [ה] ביצה נ). [ומוסיפים] דביצה ס"נ) לקמן קכד., [ו] [שוב' פי"ד], [ז] [נר' הערוך בערך רל מהדלה פי' נחס עב וכלע"ז מהד"ר]), [ח] (שם), [ט] (לקמן קלא: ע"ש כ"ש כנ: ע"ש, [י] (לקמן קמ: ופ"ק), [כ] (נכרכות לנ:), [ל] נכרכות לנ:, [מ] כתובות סד:, [נ] (ויקרא כג), [ס] [ל"ל לא תעשה כל מלאכה שמות כ:],

תורה אור השלם

1 וּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ:
שמות כ ט

2 וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם:
שמות טז ה

3 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לְאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָּל נְשִׂיאֵי הָעֵדָה וַיַּגִּדוּ לְמֹשֶׁה:
שמות טז כב

4 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיְיָ הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה:
שמות טז כה

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא תנא דבי ר' ישמעאל לא תעשה. כ"כ עי' כפ' כ"ח למילה דף קלא ע"ב דגורס קרא דכל מלאכת עבודה לא תעשו: (ב) תוס' ד"ה אבל וכו' כדפי' לעיל. נ"ב כפ"ח אלו קדרים ממש וכ"כ התוס' סוף יומא דף פח בד"ה והשתא רב:

גליון הש"ס

גמ' ואין מערימין בכך. מו"ק דף יב ע"ב:

רבינו חננאל (המשך)

אוכלין ומשקין. ובא רב (אסי) [אשי] ופרק, וסלקא כותיה. מצילין מזון ג' סעודות. ואקשינן מכדי בהתירא קא טרח דקתני להיכן מצילין (בחצר) [לחצר] המערבת, נציל שפי. ופרקינן אמר רבה מתוך שאדם בהול על ממונו דאי שרית ליה לאצויי כל מאי דבעי אתי לכבויי. א"ל אביי ואלא הא דתניא נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף, התם מ"ש לא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף, והא בהיתרא קא טרח. אהדר ליה רבה התם נמי גזרו עליה דאי שרית [ליה] לאתויי כלי [אחר יביא כלי] דרך רה"ר, וכיון שנאסר מלהביא כלי אחר הרי זה מייאש ולא פשיט באיסורא. והא דמי שנשברה לו חבית בראש גגו, סלקא דלאו בפלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע היא. ולענין פת בתנור, הילכתא כי הא דתניא שכח פת בתנור וקדש עליה היום מציל מזון ג' סעודות, ואומר לאחרים בואו והצילו לכם, ולא ירדה במרדה אלא בסכין. ואע"ג דתנא דבי שמואל כל מלאכת עבודה לא תעשו, יצאת תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה, כמה דאפשר לשנויי משנינן. אמר רב חסדא לעולם ישכים אדם

מוסף רש"י

אותו ואת בנו שנפלו לבור. שלין מוסגין לשמוט שניהן היום (ביצה לז.), אכולא שירותא. פרוסה גדולה שהיא די לו לכל הסעודה כשבת (ברכות לפ.), ריפתא דערובא. שעירבו בו אממולי ערובי חצרות (שם).

מוסף תוספות

א. דהו"א דאסור משום. תוס' הרא"ש. ב. אבל הכא לא שייך אלא הבאת כלי תחת החבית לקבל היין. תוס' הרא"ש. ג. דהוה לה אפייה שלא לצורך. ריטב"א. הואיל ויש לו הרבה לאותו יום מן היפות. תוס' הרא"ש. ואפי' אמר ניחא לי בפת הדראה' בטלה דעתו אצל כל אדם. ריטב"א. ד. דכיון דאינה מלאכה לגבי יו"ט, גם לגבי שבת לא חשיבא מלאכה. רשב"א. ה. הלכך, כשמוציא הכתוב תקיעת שופר ורדיית הפת מכלל איסור מלאכת יו"ט, ש"מ דאינה מלאכה. רשב"א. ו. מצות. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל

אסקה רב אשי ג' מחיצות ולחי א' והוא מבוי שאינו מפולש שאין בו שיתוף ולא עירוב, וזה להציל כתבי הקודש. אבל אוכלין ומשקין אין מצילין אלא לחצר המערבת דהילכתא כת"ק. **והא** דאמר רבה ב' מחיצות ולחי אחד זהו מפולש, ב' מחיצות וב' לחיים זהו שאינו מפולש, ואליבא דר' יהודה דאמר מי שיש לו ב' בתים בב' עידי הר"ר עושה לחי מיכאן ולחי מיכאן או קורה מיכן וקורה מיכן ונושא ונותן באמצע. והכי פי' דכד פסיק לה להר"ר לרחבה מב' עידי ב' בתים, עושה לחי מיכן ולחי מיכן ומערב ונושא ונותן באמצע. **והתם** איכא פלוגתא דת"ק וחנינה, ורב אמר הלכה כת"ק, ושמואל אמר הלכה כחנינה, וקאי במבוי שיש בו ב' מחיצות בלבד כנגד זו וב' פתחים יש לו זה כנגד זה, והאי איכא עליה לחי או קורה מיכן ולחי או קורה מיכן, לר' יהודה דלא מצריך דלת, יכול לערב אותו. א"ל אביי א"כ למר נמי כיון שמתערב יצילו לתוכן

להוצאת שבת, שנאמר והיה ביום הששי והכינו לאלתר. **והלכתא** כר' אבא דאמר חייב אדם לבצוע על ב' כברות בשבת, ואיתא בפרק כיצד מברכין. ת"ר כמה סעודות **חייב אדם לוכל בשבת, שלש.** פי' א' בלילה וב' ביום, וכן הלכה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לעולם מלילין מזון ג' סעודות. מדלא אמר ארבע ליה דרבי חידקא: **מכלל דאגא קמא שנא סעודות סגיאה ליה.** דבהאי לא מיפליגו אלא דת"ק סבר מה שעבר כבר לא יליל ולרבי יוסי יליל: **ממחוי.** קערה גדולה היא וגובין בה גבאים מאכל מבעלי בתים ומחלקין לעניים ג' סעודות ליום מיום ליום: **לא יטול.** כיון דיש לו במלא גחל לעניים: **קופה.** מעות הן לפרנס עניים בני טובים דזיל להו מילתא דתמחוי ומתחלקין מע"ש לע"ש: **י"ד סעודות לא יטול מן הקופה.** שהרי יכול להמתין לע"ש הבאה אבל כשיש לו מזון י"ב יטול שהרי לא תחלק עוד עד שיגיע ע"ש והרי לשבעה ימי שבת צריכין י"ד סעודות: **אלייה בשבתא.** שהרי תאכלנה סמוך לערב ולא תצטרך לאכול בלילה. ואף על גב דאמרינן לקמן לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת ה"מ למאן דאפסיר ליה: **בשעניתא מוסגינן ליה.** בתמיה: **אלא הא מני ר' עקיבא היא.** ולענין סעודת שבת במאן דאפסיר ליה איכא למימר כרבנן ואיכא למימר כרבי חידקא ומיהו הלי לצריך לברויות יעשה שבתו חול ולא יטיל על אחריס כבוד שבתותיו: **אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום.** שאינו לן בלילה אצלם: **מכבר.** הלקוח בפונדיון כשהשער ד' סלע בסלע והפונדיון אחד מי"ב בדינר הוא אחד ממ"ח בסלע ושיערו לו חכמים ככר זו לשתי סעודות היום והלילה: **לן נותנין לו פרנסה ליום.** לקמן מפרש מאי היא שהרי סעודה של לילה בכלל ככר היא וככר זו משערין בעירובין (דף פב:) למזון שתי סעודות לעירובי תחומין: **ואם שבת.** אצלם בשבת: **מאי פרנסה ליום.** הא קבל ליה סעודת הלילה: **כי פדיא.** לבדין פולטר"א להניח תחת מרגלותיו: **שוב אינו מדיחן.** לתין הדחה זו אלא לחול: **תכנו של משיח.** כדאמרי' בכתובות (דף קיב:) דור שבן דוד בא בו קטיגוריא בתלמידי חכמים שנאמר ועוד כה עשיריה וגו'). חבלי לשון חבלי יולדה (הושע יג): **בני מצרים.** כלומר אין לה קץ: **אז תתענג.** בתר וקרלתא לשבת עונג כתיב:

נחלת

במנחה מצילין מזון סעודה אחת. מכאן משמע דזמן אכילה שלישית בשבת היא מן המנחה ולמעלה דלא כאותם שמחלקין סעודת שחרית ומברכין ביניהם ומיהו מהא דאמרינן בפסחים בפ"ק (דף יג.) י"ד שחל להיות בשבת[א] משייר מזון שתי סעודות[ב] אין רואה מדאין משיירין מזון ג' סעודות שאין לעשות ג' סעודות שחרית דהא כיון שאוכל הכל שחרית[ג] חשיב כסעודה אחת ועוד אומר ר"י שיש כאן איסור ברכה שאינה צריכה כדאי' בפ' גא לו (ומא דף ע.) גבי ובעשור שבחומש הפקודים דקאמר ואיתי ס"ת אחריגא ונקרי ח"ר שמעון בן לקיש מפני ברכה שאינה צריכה: **מכבר בפונדיון בו'.** היינו כר' יוחנן בן ברוקא דחשיב ככר בפונדיון מד' אין בסלע שתי סעודות דעירוב ופליג התם (עירובין דף פב:) אדרבי אחיי ורבי יהודה שאומרים התם שיעור אחר:

והא דתנן אין פוחתין בו' **נימא** רבנן **היא ולא רבי חידקא.** אומר ר"י דאין לפרש שבת נותנין לו מזון ג' סעודות דהיינו כשבא שם בע"ש לעת הפוכל דמסתמא ישבות שם שאין רגילות כל כך לאכל ערב שבת ובשביל שבת נותנים לו סעודה אחת יותר ממה שנותנין לו בשאר ימים דא"כ היכי ניחא לרבנן והלא מן הכל אין לו כי אם ד' סעודות אחת שהגיע עמו דמלוינן בהדיה ושלשה שנתנו לו וכשיאכל אחת בערב שבת לא יאחרו בידו רק ג' סעודות ואותן יאכל בשבת וא"כ תיקשי נמי לרבנן וכי אזיל ריקן אזיל כדפריך בסמוך ומיהו איכא למימר דבסמוך לרבנן נמי פריך אבל קשה דכי משני דמלוינן ליה סעודה בהדיה לא תירץ כלום לר' חידקא דאין לו בשבת כ"א שלש סעודות ולר' חידקא אריך ד' ולאה לר"י דכשבא בע"ש לעת הפוכל נותנין לו מזון ג' סעודות כמו בשאר ימים ואם בא לשבות שם מוסיפין לו עוד ג' סעודות וקאמר נימא רבנן היא ולא רבי חידקא דלרבנן ניחא שיש בידו ה' סעודות בתחילת שבת ואותה שהגיע עמו יאכל בע"ש ומאותן ה' סעודות יאכל ג' בשבת ואחת במוצאי שבת ואחת יוליך עמו אלא לרבי חידקא כשיאכל ד' בשבת ואחת להוליך עמו למחר א"כ מה יאכל במוצאי שבת ואיכא למימר דאמרינן ליה מה דהוה לך למיכל בתפוקי שבתא אכול בשבתא כדאמרי' לעיל דהתם אמרינן ליה כדי שלא יהא ניזון מן הצדקה אבל הכא כבר הוא ניזון והכי נוטל כל צורכו ומשני דאיכא סעודה בהדיה המתרך היה סבור שהיה פשוט למקשה שהסעודה שיולך עמו נותנין לו בתחד בשבת בע"פ שבשאר ימים נותנין לו סעודה שיולך עמו עם אחרות בע"ש אין נותנין לו אותה עד שילך לפי שאינו הולך מיד עד אחר השבת ולכך היה סבור שהמקשה לא היה יודע שהגיע סעודה עמו ואין לו בתחלת השבת אלא ד' להכי משני ליה דאיכא סעודה בהדיה והמקשה משיב דפשיטא ליה דאיכא סעודה בהדיה אך קשה ליה כיון דמתרצת דאכיל לבולהו וכי אזיל בריקן אזיל שכמו שהגיע עמו לכאן כן ישאנה עמו בצאתו מכאן ומשני דמלוינן ליה כו':

דמלוינן סעודה בהדיה. וא"ת א"כ אמאי נותנים לו ג' סעודות כיון שמגיע אחת עמו יתנו לו אחת ויאכל אחת והאחת יוליך עמו וי"ל דאין מחלקין תמחוי בלילה אלא ביום בזמן הסעודה ולכך נותנין לו שיש שיאכל אחת מיד ואחת בלילה במקום שיהיה ואחת להוליך עמו למחר: **לפי שאין קבע לשתיה.** מכאן יש ללמוד בלילה כשרוצה להתענות למחר לאחר אכילה אע"פ שאינו יכול לאכול אם לא התנה לפי שמסתמא כשירך סילק דעתו מלאכול מלאכות ודאי לא סילק דעתו כדאמר הכא דאין קבע לשתיה והיכא דלא שכיח יין אע"ג דסילק דעתו מן היין מ"מ ממים לא סילק דעתו ומיהו אומר ר"י דשמא דוקא בימיהם שהיו קובעין עצמן לשתיה אחר אכילה אמרו דאין קבע לדידן לא וריב"א פירש במסכת תענית (דף יב.) שאף לאחר שישן מותר לשתות על פי הירושלמי ואין ר"י רוצה להקל כל כך כיון שלא מזכר בהדיה בש"ס שלנו [עיין תוספות תענית יב: ד"ה ניסן]:

רונס

ח) פסחים פ"ט מ"ז, ט) פסחים קיב. קיג., ג) פסחים פ"ח מ"ז ב"ב ט., ד) [עפעיה ז],

תורה אור השלם

1 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכָלֻהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה:
שמות טז כה

2 הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בוֹא יוֹם יְיָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:
מלאכי ג כג

3 יוֹם עֲבָרָה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה יוֹם שְׁאָה וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל:
צפניה א טו

4 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא בַּיּוֹם בּוֹא גוֹג עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי:
יחזקאל לח יח

5 אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְיָ דִּבֵּר:
ישעיהו נח יד

רבינו חננאל

ולפיכך שנינו שמציל מזון ג' סעודות, ומתניתין מחוורתא דלא כר' חידקא. כלי מאכל אינו מדיח אלא מה שצריך לוכל בו בשבת לפי זמן סעודותיו, אבל כלי שתייה כל היום, שאין קבע לשתייה.

ל א מיי' פ"ע מהלכות מתנות עניים הלכה יג סמג עשין קסב טור שו"ע יו"ד סימן רנג סעיף ח ג:
לא ב מיי' פ"ל מהלכות שבת הלכה ז סמג עשין ל טוש"ע אח"ח סי' תמב:
לב ג מיי' פ"ז מהלכות מ"ע הלכה ח סמג עשין קסב טוש"ע יו"ד סימן כג סעיף ד:
לג ד מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע אח"ח סימן שכג סעיף ו:
לד ה מיי' פ"ל שם הלכה ט סמג עשין ל טוש"ע אח"ח סימן לא סעיף ח:

לעזי רש"י

פולטר"א [פילטרי"ש]. לבד.

מוסף רש"י

נחלה בלי מצרים. כמה שנאמר (בראשית כח) ופרצת ימה וקדמה וגו'. לא כאברהם שנאמר (שם יג) האתן אשר אתה רואה, ויעקב אמר את השבת, שנאמר (שם לג) ויחן את פני העיר, שקבע תחומין עם דמעומי תמה כך פי' ר' שמשון (ישעיה נח יד).

מוסף תוספות

א. מבעיין את הכל מלפני השבת. תוס' הרא"ש. ב. אבל מזון ג' סעודות אין משיירים משום דחמץ אסור מד' שעות ולמעלה. תוס' הרא"ש. ג. (ד)אף אם יחלוק סעודה אחת לשתי סעודות. תוס' הרא"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות